

מתכנתים היזהרו!

דברים שכדאי לדעת טרם השימוש בתוכנות קוד פתוח בבית העסק (Open Source Software)

כלי נפוץ ומרכזי בעולם התוכנה הינו תוכנת הקוד הפתוח ("OSS"). על אף היתרונות הידועים הנובעים מאפשרות השימוש ב-OSS בפן הנגישות לקוד ותוכנה, לא כולם מודעים למגבלות ולחשיפות העסקיות הקיימות מהשימוש בו. בנקודות המהותיות של חברה, כגון בדיקות נאותות הנעשות בעסקת רישיון או השקעה גדולה, בדיקת נאותות המתבצעת בעת הליכי מיזוג של חברה, ואפילו עוד בשלבים המוקדמים כאשר חברה עוד מתמקדת בהפצת התוכנה שלה- סוגיית תוכנות ה-OSS תמיד צצה כסוגיה בעייתית העלולה להכשיל את הפוטנציאל העסקי הרצוי.

ה-OSS הינן תוכנות אשר מסופקות תחת רישיון שימוש המעניק למשתמש שלל חירויות שונות ומגוונות, כאשר המרכזית ביניהן היא לאפשר למשתמש לקבל גישה חופשית לקוד התוכנה, לעשות בו שימוש ולערוך בו שינויים **ואף לעיתים ללא תשלום**, כאשר חופש השימוש כאמור מעוגן לרוב ברישיונות השימוש של ה-OSS ומחייבות את המשתמשים בה.

בכך ה-OSS בעצם מאפשר ומחייב בו זמנית מתכנתים לקבל ולתת את הגישה כאמור לעיל בכדי לשתף לאחר מכן את הציבור בשינויים שיצרו, תכלית אשר סותרת לחלוטין את יוזמותיו של עסק אשר מעוניין הן למכור את מוצריו והן לשמר את הקניין הרוחני שלו בחזקתו. בעל עסק או יזם אשר יוצר תוכנה המתבססת על תוכנות OSS כאמור, על אף שתחילה רואה ב-OSS כדבר מבורך שמאפשר פלטפורמה זמינה וחינמית ליצירת המוצר שלו, לעיתים רבות אינו מודע להשלכות (ובעיקר המגבלות המסחריות והקנייניות) שהוא מטיל על עצמו בשל אותו שימוש ב-OSS, **ואף יכול למצוא את עצמו נדרש לשתף את היצירות שלו** (ואפילו את קוד המקור עליו מתבססת היצירה שלו, דוגמת תוכנות החוסות תחת רישיון השימוש מסוג GPL) עם הציבור הרחב, דבר אשר יפגע קשות בפוטנציאל המסחרי של המוצר שלו, ובניגוד מוחלט לתכלית עבודתו! וזאת בנוסף לעובדה כי פעולות מן הסוג עלולות לחשוף את החברה לתביעות וסכסוכים משפטיים בשל אי ציות להוראות רישיון ה-OSS.

בשל האמור, חשוב לציין שבעולם ה-OSS קיימות מספר וריאציות של היקף החירויות והמגבלות אשר מוקנות למשתמש בעת השימוש ב-OSS, הכל בהתאם לרישיון השימוש הרלוונטי. משכך, ועל מנת לוודא שהעסק שלכם מתנהל באחריות ובידיעה על מגבלות המסחור ואופן ההפצה בעת השימוש ב-OSS, מומלץ ליצור בבית העסק שלכם מדיניות ציות והתאמה אשר תתייחס, בין היתר, לנקודות הבאות:

1. **הגדירו מדיניות ברורה לגבי השימוש ב-OSS בחברה שלכם**- בין אם מדובר במדיניות "אפס סובלנות" כלפי השימוש ב-OSS במקום העבודה, ובין אם בחרתם לאפשר שימוש כאמור במקום העבודה, הגדירו בבירור נהלים לגבי השימוש ב-OSS.
2. **קראו ביסודיות את תנאי הרישיון של ה-OSS**- הבנה מוחלטת ומעמיקה של תנאי הרישיונות שהנכם רוצים לעבוד איתם הינה הכרחית בכדי שתוכלו לדעת מה מותר ומה אסור לעשות בעת השימוש ב-OSS הרלוונטי.
3. **עברו ביסודיות על תוכנות שאתם לא יצרתם**. הפרת רישיונות OSS בטענות אי ידיעה אינה פוטרת אתכם מאחריות משפטית, ועל כן כלל תוכנות "צד שלישי" שברשות החברה שלכם צריכים לעבור בחינה גם כן. ייתכן ומפתחי התוכנה לא היו מודעים בכלל להגבלות קיימות, אך האחריות המשפטית שלכם אינה פוחתת במצב זה.
4. **השתמשו בתוכנות סקירת OSS**. קיים מבחר מכובד של תוכנות סקירה ושירותים אשר בודקות את כלל התוכנות בשימושכם בכדי לוודא שהם עומדים בדרישות רישיונות ה-OSS הרלוונטיים.

אין בסקירה תמציתית זו כדי למצות את מלוא הפעולות והטיפול הנדרש בנושא, ועל כן מומלץ לפנות למשרדנו בהינתן ותרצו לקבל סקירה משפטית מעמיקה ורלוונטית יותר לפעילות העסקית שלכם.

לפרטים נוספים, הבהרות, הרחבות וכן בכל שאלה נשמח לעמוד לרשותכם בטלפון 03-6042323 או בדוא"ל kg@kg-law.co.il.

קורן גרודברג משרד עו"ד